
Historia systemów informacji prawnej

dr Grzegorz Wierczyński

Historia systemów informacji prawnej

Połowa lat 60. XX w. - pierwsze prawnicze bazy danych w Europie Zachodniej i w Stanach Zjednoczonych (Lexis).

Połowa lat 70. XX w. - pierwsze państwowe systemy informacji prawnej w Europie Środkowej i Wschodniej

Lata 90. XX w. - komercyjne systemy informacji prawnej w Europie Środkowej i Wschodniej

Amerykańskie prawnicze bazy danych

W 1872 r. John West, księgarz z St. Paul zauważył, że wśród prawników amerykańskich jest ogromne zapotrzebowanie na informacje o najnowszym orzecznictwie sądowym. Razem z bratem (Horatio) założył wydawnictwo West Publishing, które zajęło się publikacją orzeczeń ze stanu Minnesota. Po kilku latach rozszerzyli działalność i utworzyli **National Reporter System**, który opierał się na podobnym pomysle, co klasyfikacja dziesiętna Dewey'a. Do lat 70. XX w. było to podstawowe narzędzie służące do wyszukiwania informacji prawnych przez prawników amerykańskich. Do jego zalet należało to, że w szybki i uporządkowany sposób prezentowało informacje o prawie precedensowym. Jego wadami natomiast było to, że korzystanie z tego systemu wymagało myślenia tak, jak myśleli jego twórcy a sam system był bardzo konserwatywny (pierwszą większą zmianą było wprowadzenie w latach 20. XX w. hasła „Automobil”).

Amerykańskie prawnicze bazy danych

W 1967 r. stanowe stowarzyszenie adwokackie w Ohio stworzyło eksperymentalną, komputerową bazę orzeczeń, w której głównym narzędziem wyszukiwawczym miało być wyszukiwanie pełnotekstowe. Bazę tę wykonała i wkrótce przejęła korporacja Mead, która zmieniła jej nazwę z OBAR na **LEXIS** (od słów LEX Information System). Baza ta, składająca się z precedensów sądów w Ohio i Nowym Jorku, została wypuszczona na rynek 2 kwietnia 1973 r. W 1980 r. objęła ona precedensy ze wszystkich stanów USA. Baza ta pracowała w trybie on-line za pośrednictwem łączy telefonicznych.

Początki systemu Lexis opisuje jeden z jego twórców – William G. Harrington w artykule: *A Brief History of Computer-Assisted Legal Research*, Law Library Journal 1985, nr 77, z. 3, s. 543.

Amerykańskie prawnicze bazy danych

W 1975 r., reagując na pojawienie się systemu Lexis, West Publishing stworzyło i wprowadziło na rynek swój system – **Westlaw**. Również ten system zaczął pracować w trybie on-line jako WALT (West Automatic Law Terminal).

Pod koniec lat 80. XX w. oba systemy zaczęły być sprzedawane w wersji na komputery PC, w wersji pracującej w Internecie.

Obecnie są to dwa największe na świecie systemy informacyjne, składające się z dziesiątków tysięcy mniejszych baz.

W 1995 r. West Publishing zostało przejęte przez korporację Thomson, która z kolei po kilku latach połączyła się z korporacją Reuters. LexisNexis jest obecnie częścią koncernu Reed Elsevier.

Oba koncerny zażarcie ze sobą rywalizują, agresywnie walcząc o rynek publikacji prawniczych, a jednocześnie starając się nie dopuścić do tego by wyrosła im znacząca konkurencja. Prawnicy sprzeciwiający się agresywnym praktykom handlowo-marketingowym tych korporacji utworzyli m.in. stowarzyszenie Wexis.

W praktyce pozycji duopolu LexisNexis-Westlaw najbardziej zagrażają przedsięwzięcia non-profit (wydawnictwa sektora publicznego oraz bazy biblioteczne takie jak **Hein online**).

System informacji prawnej (w polskim rozumieniu tego zwrotu)

System informacji prawnej – system informacyjny służący do gromadzenia, systematyzowania, przetwarzania (w tym aktualizowania) i wyszukiwania informacji prawnych i prawniczych, którego zadaniem jest wspomaganie procesów tworzenia i stosowania prawa.

System informacji prawnej zazwyczaj funkcjonuje w oparciu o **relacyjną bazę danych** oraz program interfejsowy służący do jej obsługi.

Cechy charakterystyczne systemu informacji prawnej

Od innych baz danych o prawie system informacji prawnej odróżniają:

- kompleksowość informacji (**horyzontalność**),
- **usystematyzowanie** i wzajemne powiązanie informacji,
- powiązanie pomiędzy aktami prawnymi a ich wykładnią.

Historia Internetowego Systemu Aktów Prawnych Sejmu

25 listopada 1974 r. - decyzja Szefa Kancelarii Sejmu z dnia w sprawie utworzenia dziedzinowego Ośrodka Informacji Legislacyjnej „Biblioteka Sejmowa” w ramach założeń Systemu Informacji Naukowej, Technicznej i Organizacyjnej SINTO

Projekty:

- **Andrzeja Gwiżdża i Leszka Kubickiego,**
- **Franciszka Studnickiego.**

Historia Internetowego Systemu Aktów Prawnych Sejmu (2)

Do realizacji trafił projekt pod nazwą Centralny Zautomatyzowany Rejestr Aktów Prawnych (CZRAP), zmienioną następnie na Centralny Rejestr Aktów Normatywnych (CRAN).

Miał on być elementem większego przedsięwzięcia pod roboczą nazwą System Informacji Legislacyjnej (SIL), który miał się składać z baz:

- CRAN,
- SEJM,
- CKLP (Centralny Katalog Literatury Prawniczej),
- ORZECZNICTWO.

SIL miał powstać do 1990 r.

Bazy te powstawały osobno i do dzisiaj nie utworzyły jednej całości.

Historia Internetowego Systemu Aktów Prawnych Sejmu (3)

Baza CRAN powstała, ale z pewnymi istotnymi ograniczeniami:

- objęła tylko akty prawne z Dziennika Ustaw i Monitora Polskiego,
- do końca lat 90. była bazą tylko adresową (zawierającą jedynie opisy aktów prawnych).

Baza ta była rozpowszechniana pod nazwą Rejestr Aktów Prawnych (RAP) w latach 1990–1998. W tym samym czasie pojawiły się jednak komercyjne systemy informacji prawnej, takie jak System Informacji Prawnej LEX, które zawierały nie tylko opisy aktów prawnych, ale również ich teksty. Dlatego też RAP nie odniósł sukcesu rynkowego i został wycofany z dystrybucji. Po uzupełnieniu go o ujednolicone teksty ustaw został publicznie udostępniony na stronie Sejmu RP pod nazwą “Internetowy System Informacji Prawnej”. Niedawno zmienił nazwę na “Internetowy System Aktów Prawnych”.

Internetowy System Aktów Prawnych Sejmu – stan obecny

Internetowy System Aktów Prawnych zawiera:

- **opisy bibliograficzne aktów prawnych opublikowanych w Dzienniku Ustaw od roku 1919 oraz w Monitorze Polskim od roku 1946**
- **teksty aktów prawnych opublikowanych w Dzienniku Ustaw od roku 1944 oraz w Monitorze Polskim od roku 1997.**

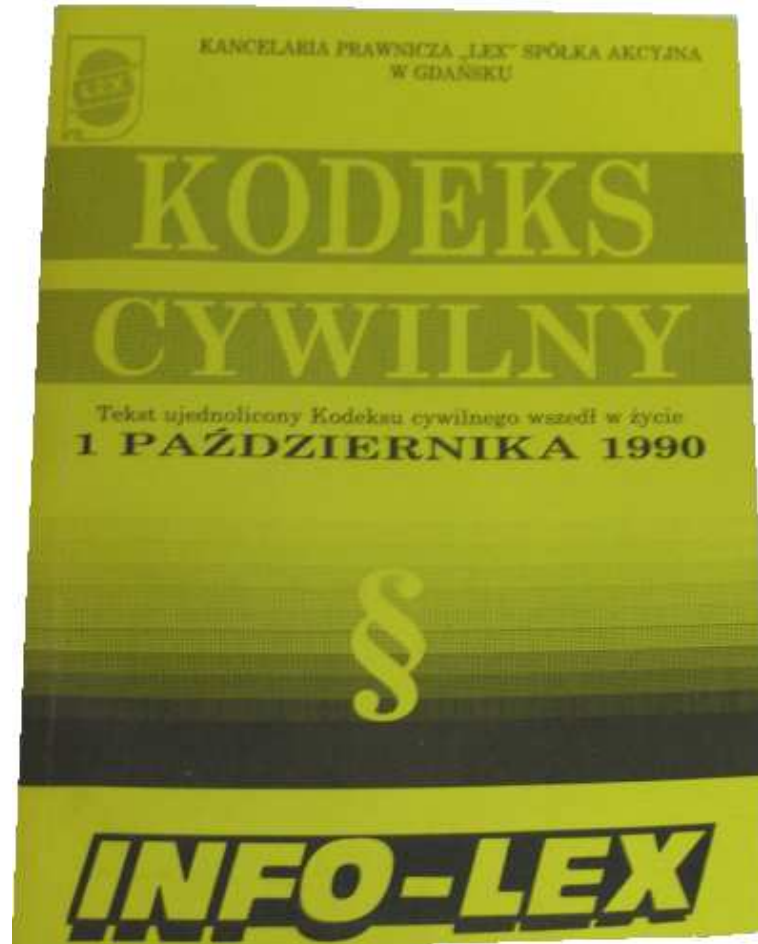
Historia Systemu Informacji Prawnej LEX

1987 – w Gdańsku powstaje Kancelaria Prawna LEX

**1988 – pierwsza publikacja - Skorowidz Obowiązujących
Przepisów Prawnych**

**1990 – pierwsze książki (w tym ujednolicony Kodeks
cywilny)**

Legendarny Kodeks cywilny

Pierwszy program LEX-a

1990 - **Skorowidz
Obowiązujących
Przepisów**

Początek Systemu Informacji Prawnej LEX

1991 – Skorowidz Obowiązujących Przepisów z Tekstami

1993 – Temida

1995 – SOPT + Temida = **Polskie Prawo i
Orzecznictwo - System Informacji Prawnej
LEX**

1995 – CD, wersja dla Windows

Rozwój Systemu Informacji Prawnej LEX

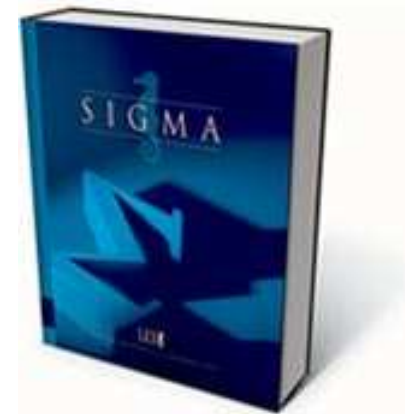
- 1999 - bibliografia
 - tezy (cytaty) z piśmiennictwa prawniczego
 - prawo miejscowe
- 2000 - interpretacje urzędowe
 - projekty ustaw
- 2001 - prawo „resortowe”
 - ogłoszenia prawno-gospodarcze
- 2002 - komentarze
- 2004 - prawo europejskie

Podstawowe wersje Systemu Informacji Prawnej LEX

Lex OMEGA,

Lex SIGMA,

Lex GAMMA.

Typy interfejsu SIP LEX

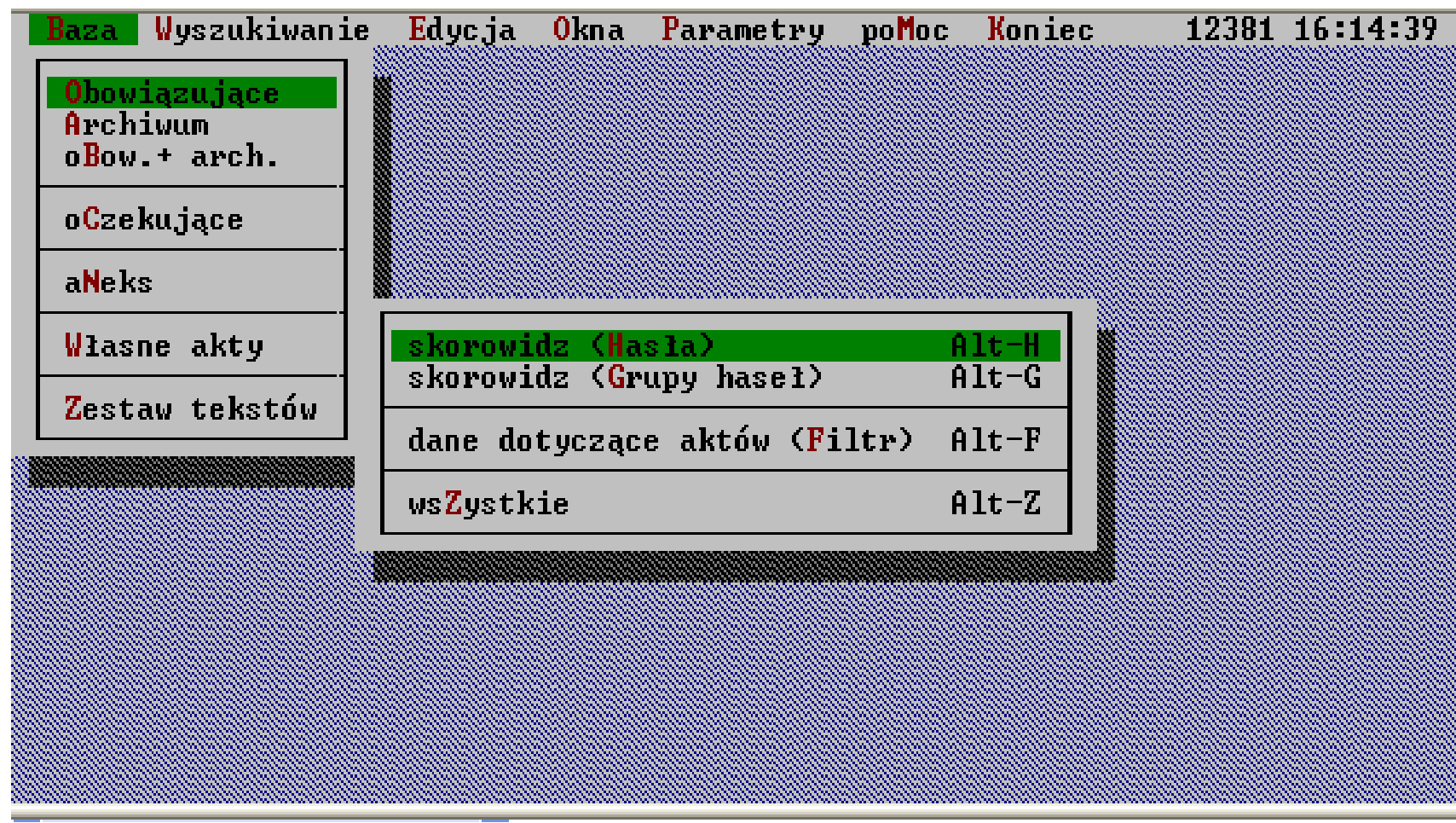
Interfejs dla Windows – działa w trybie **off-line** (wymaga zainstalowania i aktualizowania na komputerze użytkownika). Początkowo rozpowszechniany na dyskietkach, od 1995 r. na CD, a od 2003 – na DVD.

Interfejs dla przeglądarek internetowych – działa w trybie **on-line** (wymaga dostępu do internetu). Od 1998 r. udostępniany użytkownikom wersji dla Windows, od 2002 r. dostępny również jako samodzielna aplikacja.

Interfejs SIP LEX na początku lat 90.

Interfejs SIP LEX w 1995 r.

Interfejs SIP LEX w 1995 r.

Interfejs SIP LEX w 1995 r.

Baza Wyszukiwanie Edycja Okna Parametry poMoc Koniec 12296 16:59:52

Lista haseł - 966

ADMINISTRACYJNY PODZIAŁ KRAJU - 6

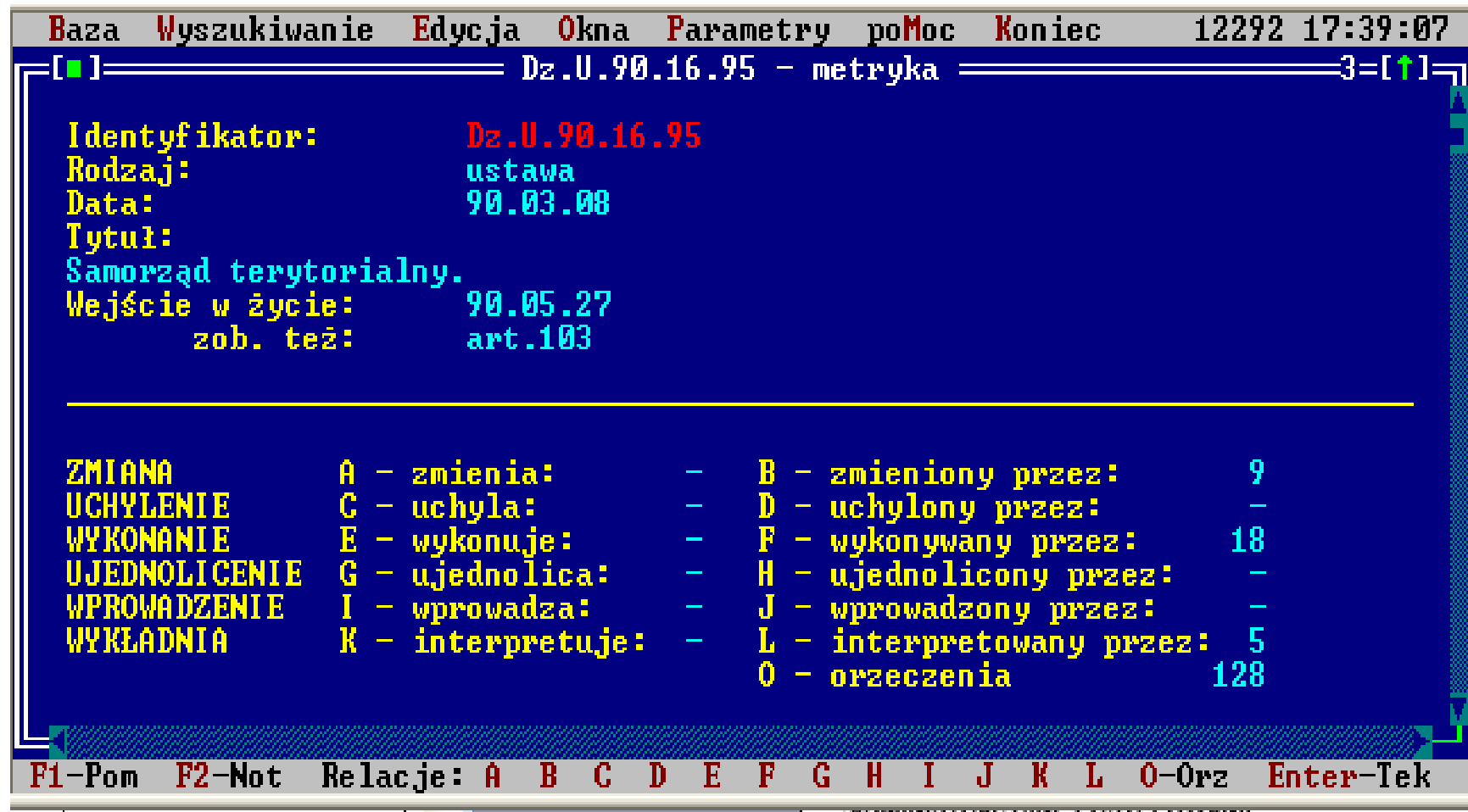
1. Przepisy ogólne

■ Dz.U.90.16.95	rozdz.1	ustawa	T 90.03.08
Samorząd terytorialny.			
■ Dz.U.90.32.191	rozdz.1	ustawa	T 90.05.10
Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o			
pracownikach samorządowych.			
■ Dz.U.90.16.96	art.114	ustawa	T 90.03.08
Ordynacja wyborcza do rad gmin.			
■ Dz.U.90.21.123	rozdz.8	ustawa	T 90.03.22
Terenowe organy rządowej administracji ogólnej.			
■ Dz.U.95.2.5	art.13	ustawa	94.12.14
Spis ludności i mieszkań w 1995 r.			
■ M.P.69.11.98	§80-84	zarz.	69.02.20
Ewidencja gruntów.			

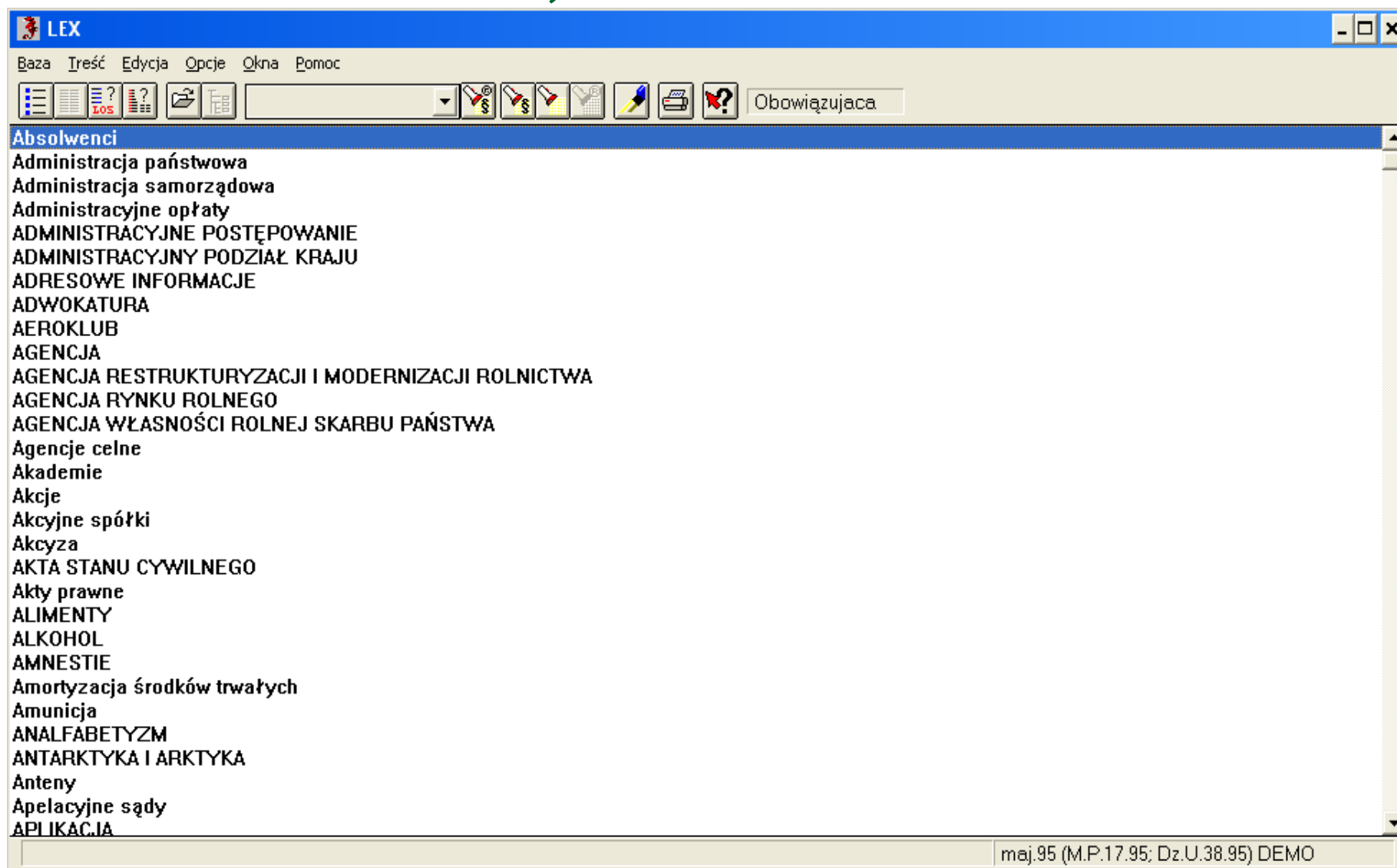
2. Gminy

F1-Pom F2-Not F3-Pos F4-Met F7-Podhas F8-Odn F9-Szuk O-Orz Enter-Tekst

Interfejs SIP LEX w 1995 r.

Pierwszy interfejs SIP LEX dla Windows – maj 1995 r.

Pierwszy interfejs SIP LEX dla Windows – maj 1995 r.

The screenshot shows a Windows application window titled "ADMINISTRACYJNY PODZIAŁ KRAJU". The interface includes a menu bar, a toolbar with various icons, and a main content area. The content area is organized into sections, with the first section being "1. Przepisy ogólne". This section contains a list of legal acts, each with a blue square icon, a description, a date, a small icon, a reference number, and a type of act. The acts listed are:

Act Description	Date	Reference	Type
Samorząd terytorialny.	Dz.U.90.16.95	rozdz.1	ustawa
Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych.	Dz.U.90.32.191	rozdz.1	ustawa
Ordynacja wyborcza do rad gmin.	Dz.U.90.16.96	art.114	ustawa
Terenowe organy rządowej administracji ogólnej.	Dz.U.90.21.123	rozdz.8	ustawa
Spis ludności i mieszkań w 1995 r.	Dz.U.95.2.5	art.13	ustawa
Ewidencja gruntów.	M.P.69.11.98	§80-84	zarz.

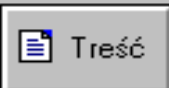
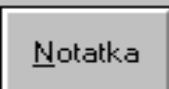

Below the list, there are two more sections: "2. Gminy" and "3. Miasta". Each section has a "Zobacz:" link followed by a green text link: "ANEKS: JEDNOSTKI PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO»1. Gminy" and "ANEKS: JEDNOSTKI PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO»2. Miasta" respectively.

Pierwszy interfejs SIP LEX dla Windows – maj 1995 r.

Metryka aktu: Dz.U.90.16.95

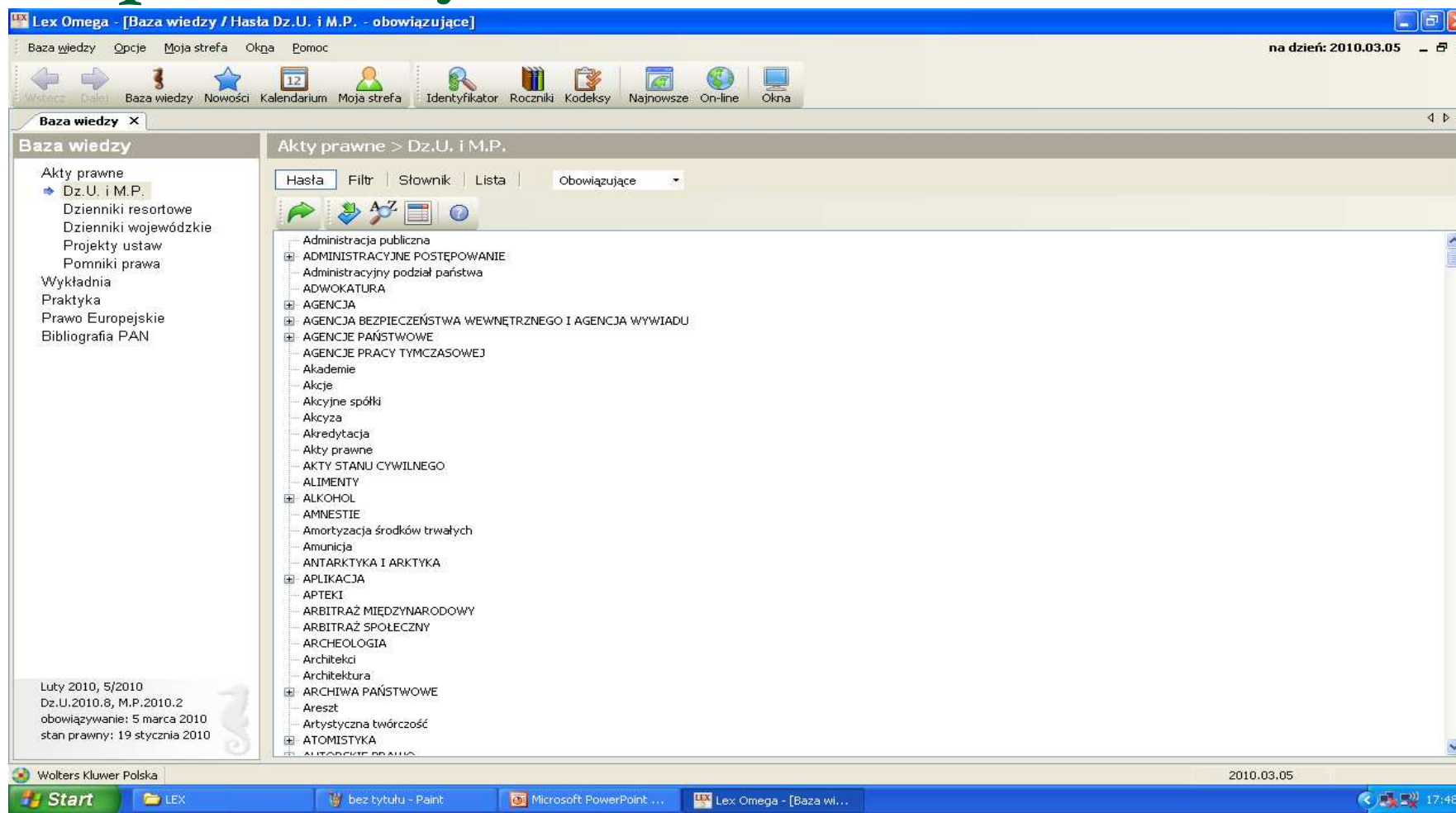
Identyfikator: Dz.U.90.16.95 Rodzaj: ustawa
Data: 90-3-8 Numer:

Autorzy:
Sejm
Tytuł:
Samorząd terytorialny.
Wejście w życie:90-5-27
zob. też:art.103

ZMIANA:	<u>A</u> - zmienia	-	<u>B</u> - zmieniony przez	9	
UCHYLENIE:	<u>C</u> - uchyla	-	<u>D</u> - uchylony przez	-	
WYKONANIE:	<u>E</u> - wykonuje	-	<u>F</u> - wykonywany przez	18	
UJEDNOLICENIE:	<u>G</u> - ujednocia	-	<u>H</u> - ujednolicony przez	-	
WPROWADZENIE:	<u>I</u> - wprowadza	-	<u>J</u> - wprowadzony przez	-	
WYKŁADNIA:	<u>K</u> - interpretuje	-	<u>L</u> - interpretowany przez	5	

Orzeczenia-128

SIP LEX dla Windows – wygląd współczesny

Historia programu LexPolonica

1995 – wejście na rynek (pierwszy w Polsce interfejs dla Windows w programie prawniczym, wyszukiwanie pełnotekstowe)

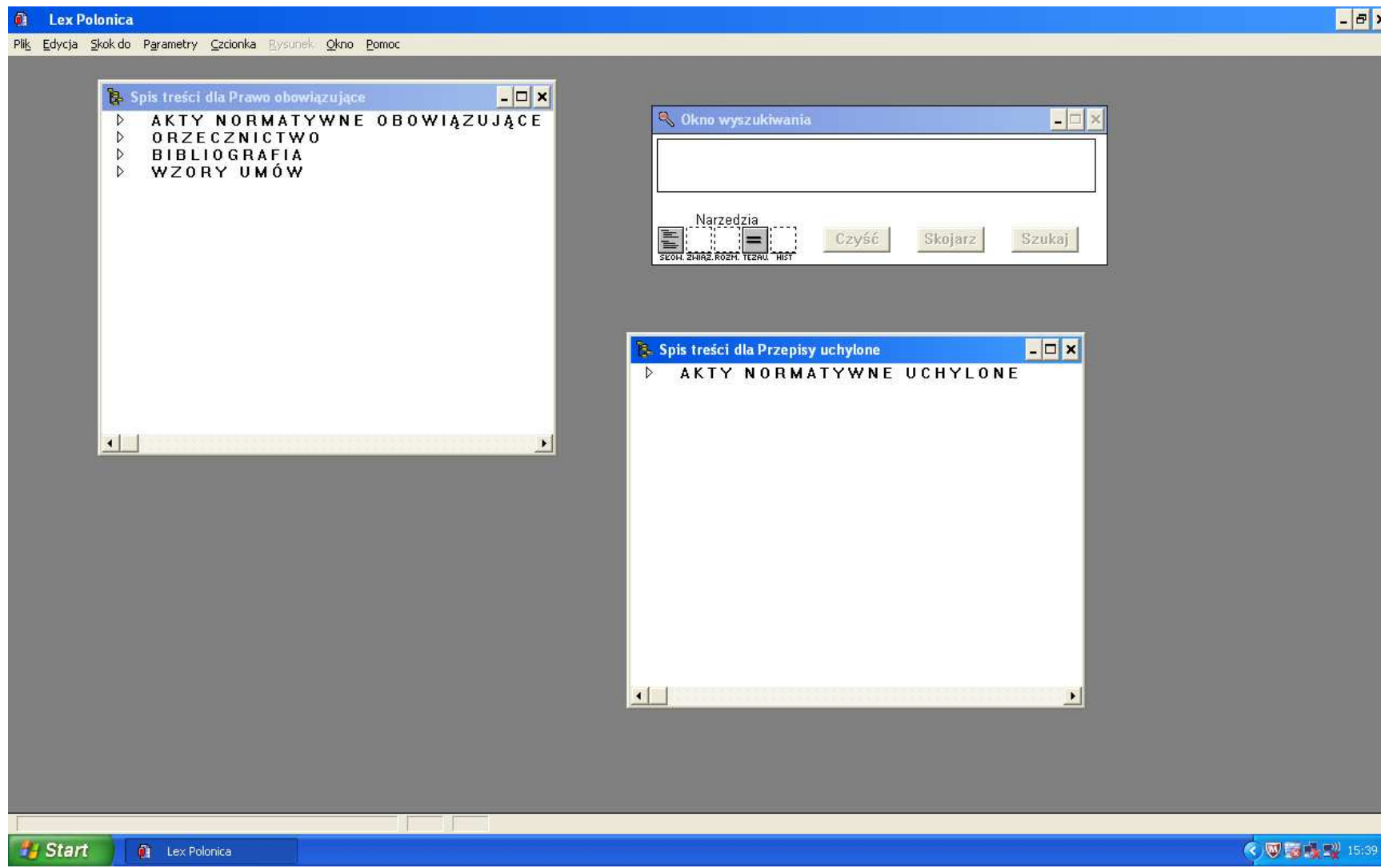
1999 – komentarze, glosy

2001 – wersje historyczne tekstów aktów prawnych

2005 – prawo UE

2006 – ogłoszenia prawno-gospodarcze

Interfejs LexPolonici w 1995 r.

Interfejs LexPolonici do 2006 r.

Nowość! Wyszukiwarka instytucji

Z przyjemnością i...
Wyszukiwarkę inst...

Wyszukiwarka poz...
apelacyjnego lub i...

Dzięki szybkiemu...
• właściwy są...
• właściwy wy...
• właściwy wy...

Korzystanie z wys...
Aby wejść do wys...

Serwis Aktualn...

Każdego dnia dos...
Redakcję Wydawnictwa. W ich treści zawarte są odesłania do omawianych aktów prawnych, orzeczeń, praktycznych wyjaśnień, które poprzez linki prowadzą do zawartości *LexPolonica Online*.

Aby wejść do Serwisu Aktualności wystarczy kliknąć na ikonę

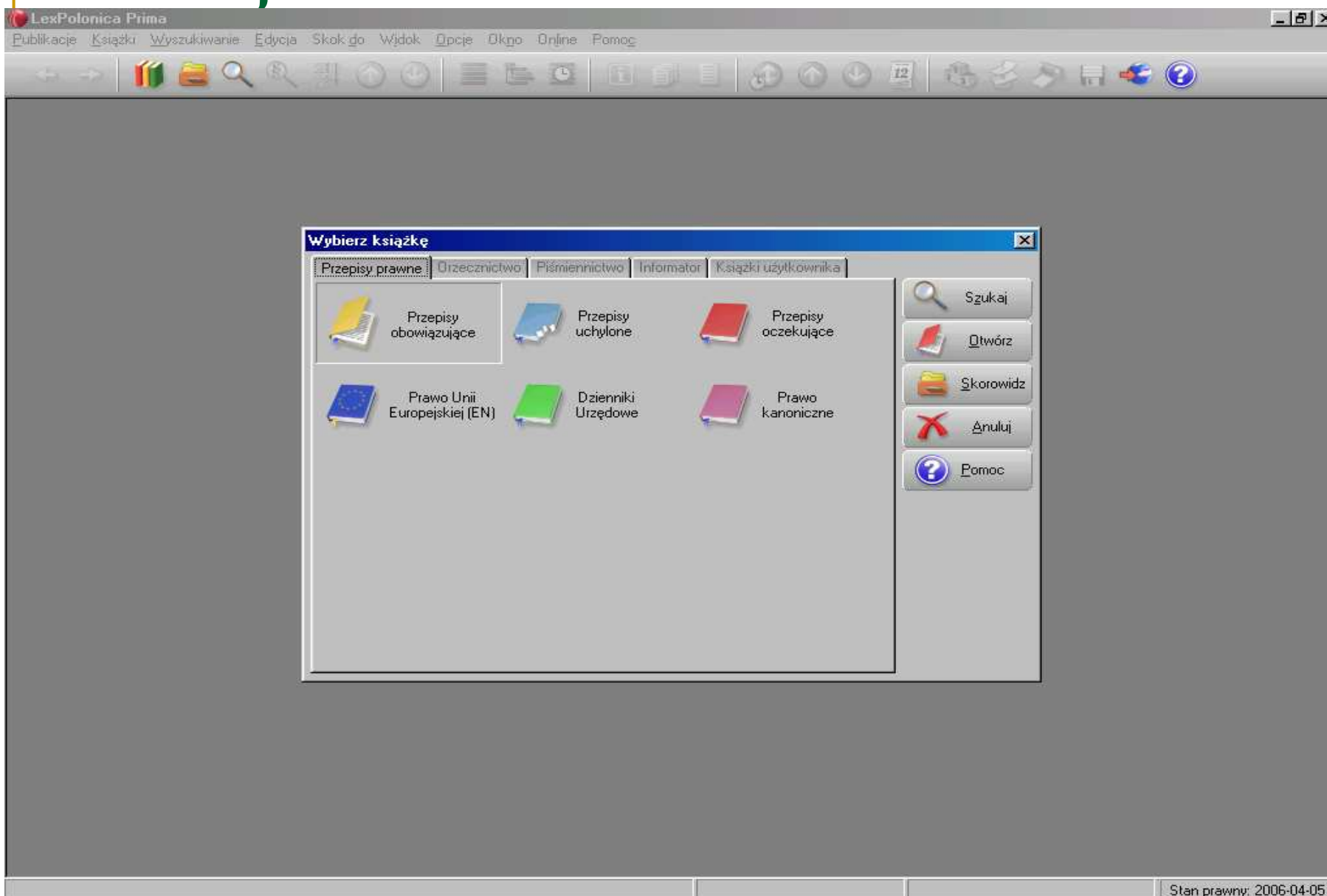
Życzymy Państwu przyjemnej pracy z *LexPolonica!*

na rynku -
gowego,
r.
powane przez

Stan prawny: 2006-04-26

Najnowsza aktualizacja: 2006-05-09

Interfejs LexPolonici od 2006 do 2009 r.

Interfejs LexPolonici od 2009 r.

The screenshot displays the LexPolonica Prima web interface. The browser title is "LexPolonica Prima - [Skorowidz]". The navigation bar includes "LexisNexis LexPolonica Menu" and a status bar with "Znalazłeś błąd? Zgłoś go" and "Masz propozycję ulepszenia serwisu? Napisz do nas". The main navigation area contains icons for "wstecz", "dalej", "start", "skorowidz", "szukaj", and "zasoby". The search bar shows "dyscy" and the results are filtered by "Przepisy obowiązujące". The left sidebar shows a tree view of legal categories, with "Obrona narodowa" selected. The main content area displays a list of results under "Dyscyplina wojskowa", including "Uprawnienia dyscyplinarne ministrów, kierowników urzędów i instytucji wobec żołnierzy pełniących służbę w podporządkowanych" and "Dyscyplina wojskowa oraz odpowiedzialność żołnierzy za przewinienia dyscyplinarne i za naruszenia honoru i go". The bottom of the interface shows a table with details for the selected act:

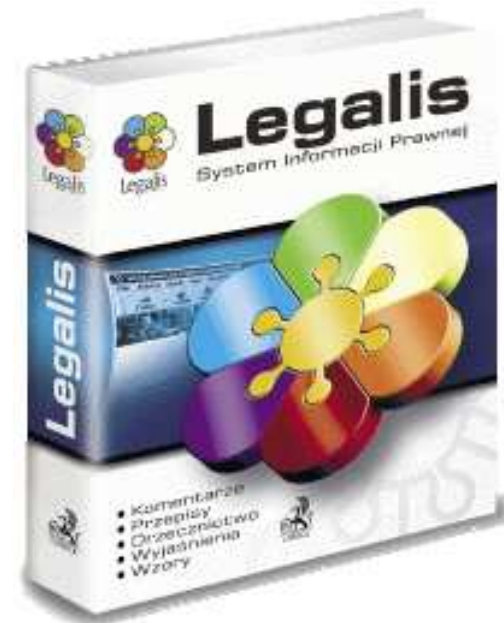
Tytuł aktu:	Dyscyplina wojskowa.
Rodzaj aktu:	Ustawa
Data uchwalenia:	2009-10-09
Z mocą:	2010-01-01
Publikator:	Dz.U.2009.190.1474

Historia Systemu Informacji Prawnej Legalis

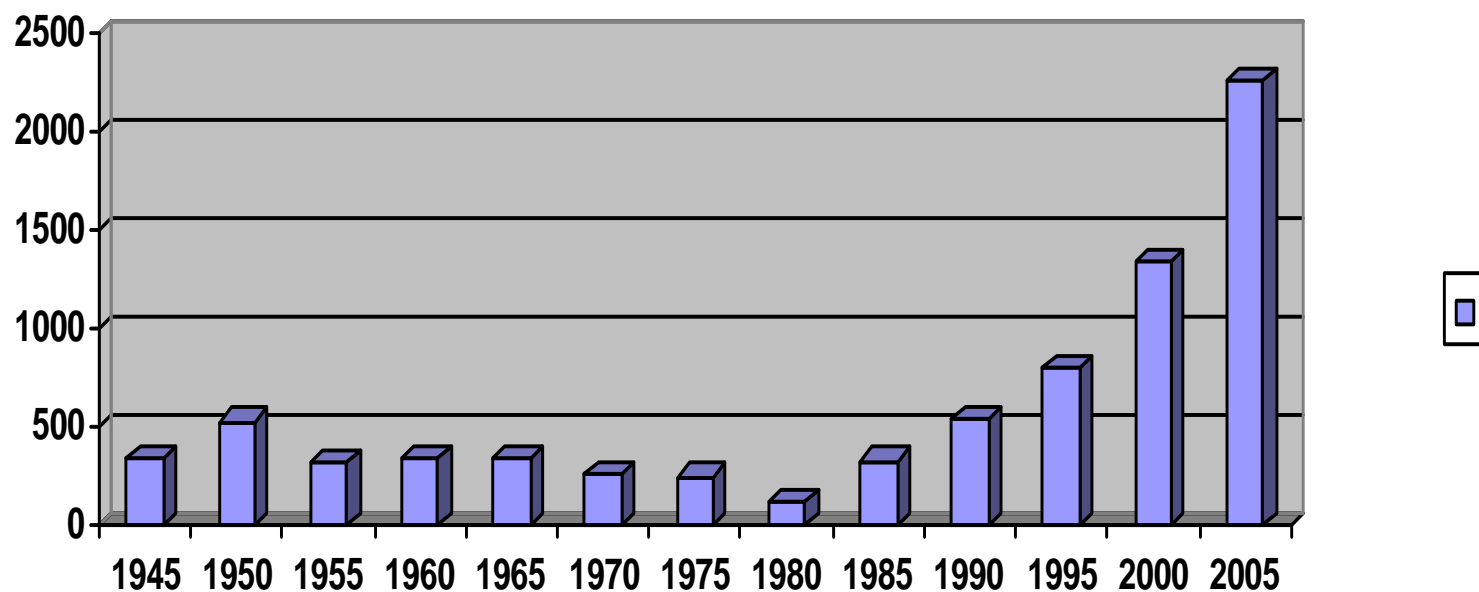
2003 – wejście na rynek

2005 – prawo UE

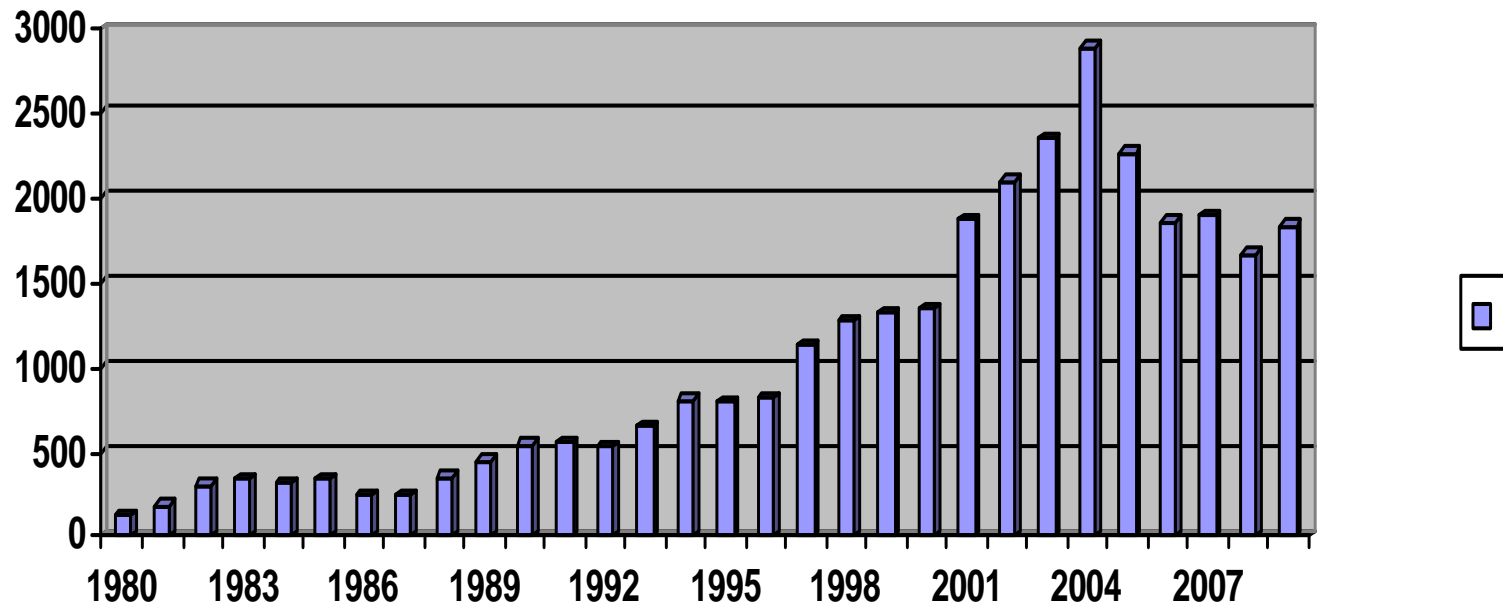
2009 – ogłoszenia prawno-
gospodarcze

Systemy informacji prawnej jako remedium na inflację prawa w Polsce w latach 90. XX w. (Dz.U. od 1945 r.)

Systemy informacji prawnej jako remedium na inflację prawa w Polsce – Dz.U. w latach 1980-2009

Systemy informacji prawnej jako remedium na inflację prawa w Polsce – negatywne skutki

- Ostatni urzędowy skorowidz obowiązujących aktów prawnych ukazał się w 1998 r.
- Po wejściu w życie nowej Konstytucji nie przeprowadzono akcji porządkowania polskiego prawa
- Nie prowadzi się żadnych okresowych przeglądów obowiązującego prawodawstwa

Systemy informacji prawnej - zagrożenia

Marek Safjan, były Prezes TK:

„ius est LEX”

„sposób i jakość informacji publikowanych w tych systemach określa (...) w coraz większym stopniu realną wiedzę o prawie obowiązującym”

ponieważ

„coraz częściej i coraz więcej osób swoją wiedzę o prawie obowiązującym czerpie z rozmaitych baz danych informacji prawnych”.